

Όταν το νεοκλασικό συναντά το νεοβυζαντινό

Το Μέγαρο Τσίλερ - Λοβέρδου, Μαυρομικάλη 6, Ξαναζωντανεύει

ΑΘΗΝΑ

Της ΓΙΩΤΑΣ ΣΥΚΚΑ

Όταν ακούς τη λέξη συμβιβασμός συνήθως ο νους δεν πάει στο καλό. Να, όμως, που ένας ιστορικός συμβιβασμός μπορεί να είναι και επωφελής. Όπως στην περίπτωση του Μεγάρου Τσίλερ - Λοβέρδου στην οδό Μαυρομικάλη 6 και Ακαδημίας, όπου ο νεοκλασικισμός συνάντησε τον νεοβυζαντινισμό. Βέβαια, τόσα χρόνια το οίκημα φάνταζε απόμακρο στους πολλούς, όντας κλειδωμένο και σκοτεινό, κρατώντας τις αναμνήσεις - από τη ζωή του Τσίλερ που το έφτιαξε, αλλά και του Λοβέρδου που το κατοίκησε - μόνον για τους επιστήμονες.

Το κτίριο αυτό όμως ανοίγει τις πόρτες του, ζωντανεύει, αναστηλώνεται, με στόχο να δοθεί σε επανάληψη, αφού εκεί θα φιλοξενηθεί το παράρτημα του Βυζαντινού και Χριστιανικού Μουσείου.

Η συλλογή Λοβέρδου

Το τριώροφο Μέγαρο που πήρε και επισήμως την άδεια για αποκατάσταση από το Κεντρικό Συμβούλιο Νεωτέρων Μνημείων, ενώ η οριστική μουσειολογική μελέτη εγκρίθηκε από το Συμβούλιο Μουσείων, σύντομα θα δεχτεί ένα μπαράζ εργασιών προκειμένου να στεγάσει τη μεταβυζαντινή συλλογή Λοβέρδου.

Πριν όμως επιστρέψει στη ζωή της Αθήνας έχει σημασία να μάθουμε για την ιστορία των δύο κόσμων του. Αυτή τη συμπίεση η οποία γίνεται κατανοητή με το που μπαίνει ο επισκέπτης στο οίκημα και από τη μία γονυεύεται με τα φυτικά μοτίβα στις τοιχογραφίες του Τσίλερ και από την άλλη αισθάνεται κατάνυξη βλέποντας το εκκλησάκι που έφτιαξε ο Λοβέρδος στην καρδιά του κτιρίου.

Ένα δύσκολο αλλά σημαντικό κτίριο με πολλές καινοτομίες, εξηγεί στην «Κ» ο προϊστάμενος της Διεύθυνσης Αναστήλωσης Νεωτέρων

Η ιστορία του σε οκτώ ενότητες

Οι οκτώ ενότητες της μουσειολογικής μελέτης προβλέπουν: Οικία Τσίλερ (με σχέδια και μελέτες δημόσιων και ιδιωτικών κτιρίων), Συλλογή και Μουσείο Λοβέρδου (με αδημοσίευτο υλικό από κληρονόμους και το Βυζαντινό Μουσείο), Συλλογή Δ. Λοβέρδου (παρουσίαση έργων αυτής της περιόδου), Ζωγραφική στη Κρήτη (παρουσίαση έργων αυτής της περιόδου), Ζωγραφική στα Επτάνησα (έργα κυρίως Κρητικών, οι οποίοι εγκαταστάθηκαν στη Βενετία και τα Επτάνησα), Παρεκκλήσι του Μουσείου (το έκτισε ο Αριστοτέλης Ζάχος και σώζει εντυπωσιακό τρούλο), Ελληνικό Δωμάτιο της Αγγελικής Χατζημικάλη.

Γραπτός διάκοσμος με τα αρχικά του Ερνέστου Τσίλερ.

και Σύγχρονων Μνημείων Νίκος Χαρκιολάκας, μιλώντας για τον φυσικό αερισμό του με δροσιά το καλοκαίρι και ζέση τον χειμώνα αλλά και τα ανασυρόμενα ρολά των παραθύρων που πρώτος ο Τσίλερ καθιέρωσε και στο Ιλιού Μέλαθρον.

Η «σύγκρουση»

Αυτά όλα πρέπει να διακρίνονται στο κτίριο, αλλά και η δραστηκή επέμβαση του Λοβέρδου και των συνεργατών του, του αρχιτέκτονα Αριστοτέλη Ζάχου και της σημαντικής λαογράφου Αγγελικής Χατζημικάλη.

Ο Ζάχος απεχθανόταν τον νεοκλασικισμό, ενώ ο Τσίλερ πίστευε πως ήταν ένα παράδειγμα «αντιδάνειου». Μέσα απ' αυτή τη σύγκρουση, το οίκημα της οδού Μαυρομικάλη έκρυψε τους θόλους του Γερμανού αρχιτέκτονα με μπαγδατί, κάλυψε τα πομπηνά χρώματα, πρόσθεσε ξύλινα στοιχεία και ε-

Το τριώροφο κτίριο αναστηλώνεται, με σκοπό να επαναχρησιμοποιηθεί ως παράρτημα του Βυζαντινού και Χριστιανικού Μουσείου.

πενδύσεις. «Πρόκειται για ένα δύσκολο θέμα, αφού ο αρχιτεκτονικός νεοκλασικισμός και ο μουσειακός νεοβυζαντινισμός συγκρούονται στο ίδιο σπίτι», λέει ο κ. Χαρκιολάκας, τονίζοντας πως θα προχωρήσουν «σε μια συν-αναστήλωση και των δύο φάσεων του ποσοστού που η κατάσταση διατήρησής τους δυνατά είναι θαυμάσιου κρυμμένες για χρόνια διακοσμήσεις του Τσίλερ αλλά και την αγάπη του Λοβέρδου για την τέχνη.

Στο Μέγαρο που έκτισε ο Τσίλερ το 1885 και έζησε με τη σύζυγό του

Αίθουσα στο εσωτερικό της οικίας Τσίλερ στην οδό Μαυρομικάλη, με πιο εμφανή τα νεοκλασικά στοιχεία που υποχώρησαν στις μεταγενέστερες παρεμβάσεις.

Ευλόγητη σκάλα στο βοηθητικό κλιμακοστάσιο στην οικία Τσίλερ, στην οδό Μαυρομικάλη 6. Είναι εμφανής η νεοβυζαντινή επιρροή, διά χειρός Αρ. Ζάχου.

τέκτονες το 2008, όταν ανέλαβαν τη λεπτομερή αποτύπωση και σχεδίαση του κτιρίου.

Το πράσινο φως δόθηκε, επιτακτική ανάγκη να εξασφαλιστούν και τα χρήματα. Να αποδοθεί όμως (για κατασκευαστικούς λόγους και πυρασφάλειας) από τους κληρονόμους και ο διάδρομος διάδρομος που συνδέει το κτίριο με την οδό Ακαδημίας, προκειμένου να λάβει το Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο την απαιτούμενη άδεια λειτουργίας για το σημαντικό παράρτημά του. Η ολοκλήρωση του Μεγάρου θα δώσει μια νέα ευκαιρία σε αυτή τη γειτονιά της Αθήνας, προσφέροντας ένα καινούργιο μουσείο στην καρδιά της πόλης, και στους επισκέπτες τη δυνατότητα να θαυμάσουν κρυμμένες για χρόνια διακοσμήσεις του Τσίλερ αλλά και την αγάπη του Λοβέρδου για την τέχνη.

Στη δεύτερη χρήση του κτιρίου από τον Κεφαλλονίτη τραπεζίτη, φιλόδοξο και συλλέκτη έργων μεταβυζαντινής εκκλησιαστικής τέχνης Δ. Λοβέρδο, νέα κτίρια προστέθηκαν στην πίσω αυλή ο αρχιτέκτονας Αρ. Ζάχος έπειτα από παραγγελία του νέου ιδιοκτήτη, έκτισε μονόχωρο παρεκκλήσι με τρούλο που διακόσμησε με ψηφιδωτά της Πολυχρόνης Ρενιέρη.

ΠΡΟ-ΒΟΛΕΣ ΤΗΣ ΣΑΝΤΡΑΣ ΒΟΥΛΓΑΡ

Ο παράδεισος του αναγνώστη

Λίγο μετά την ερώτηση - κλισέ «πότε φεύγεις για διακοπές;», έρχεται εκείνη που προκαλεί αμηχανία και ενδοχές μαζί: «Ποια βιβλία θα πάρεις μαζί σου;». Είναι η στιγμή που σκέφτεσαι πότε θα προλάβεις να διαβάσεις όλα τα βιβλία που έμειναν στοιβαγμένα στο ράφι, στο πάτωμα, στο κομοδίνο, στην κουζίνα, στο μπάνιο, με το άλλοθι του καλοκαιριού. Αλλά, αλήθεια, πόσα βιβλία μπορείς, αντέχεις, να διαβάσεις μέσα σε μία εβδομάδα, άντε το πολύ σε δύο ή τρεις; Προσωπικά παραδέχομαι ότι είμαι αργή στην ανάγνωση. Κολάω, ξαναδιαβάζω κεφάλαια, υπογραμμίζω, δεν θα ξεχνούσα για να διαβάσω μέσα σε μια μέρα ένα βιβλίο. Αν υπήρχαν όμως οι κατάλληλες συνθήκες; Πρόσφατα διάβασα ότι υπάρχουν μέρη στα οποία απομονώνεσαι και είσαι αγαλλιά με το βιβλίο που έχεις επιλέξει να αποκαλύψεις, σε κάποιο σπίτι στην εξοχή. Είναι μάλλον δελεαστική πρόταση να διαβάζεις χωρίς να σε διακόπει το τηλέφωνο, να μπαίνεις στον πειρασμό να συνδεθείς με τους «θαυμαστές» σου, γράφοντας κάτι ευφύες στο Twitter, ή να δικτυωθείς κοινωνικά στο Facebook, να «γκουγκλάρεις» όλη μέρα ιδέες, πρόσωπα, κείμενα, ειδήσεις. Η αποσπώση είναι μάλλον το ζητούμενο. Κάτι σαν «απομονωμένος μοναχισμός, διακοπές αφιερωμένες αποκλειστικά στην ανάγνωση... Δύο φορές τον χρόνο, ο Μπιλ Γκέιτς συμμετέχει για μία εβδομάδα σε «κέντρο ανάγνωσης», στην οποία κανείς δεν κάνει απολύτως τίποτα εκτός από το να διαβάζει βιβλία. Δεν είναι ο μόνος.

Ο χρόνος και η απομόνωση θεωρούνται μάλλον είδος πολυτελείας. Η ιδέα είναι εζητική δημοφιλής στην Αγγλία, με τη Σχολή της Ζυρίχ στο Λονδίνο (και παραρτήματα σε σύγχρονα σπίτια στην εξοχή), «ο βιβλιοθεραπευτές» που φτιάχνουν την προσωπική σας λίστα βιβλίων, προσαρμομένη στα ενδιαφέροντά σας, ύπερα από αναλυτική τηλεφωνική συνομιλία. Πρόκειται για «αστακικό» συνδυασμό αρχιτεκτονικής, ξεκούρασης και βιβλιοφιλίας. Υπάρχουν και πριβέ κλαμπ, στα οποία οι συμμετέχοντες διαβάζουν το ίδιο βιβλίο και το κουβεντιάζουν στη διάρκεια του δείπνου. Στη Βουλγαρία και στην Ιταλία. «Είναι σαν να μείνεις στο σπίτι ενός φίλου», λέει καθηγητής από «Καστέλο» του 14ου αιώνα. «Όλοι μας μοιραζόμαστε δύο μπάνια. Μαγειρεύουμε και τρώμε μαζί». Μήπως να το ξανασκεφτώ;